

Güzel Ahlakî Tutum ve Davranışlar

“Ben ancak güzel ahlakî tamamlamak üzere gönderildim.” (Hz. Muhammed sav)

Adalet

Dostluk

Dürüstlük

Öz denetim

Saygı ve Sevgi

Sabır

Sorumluluk

Yardımsızlık

Vatanseverlik

Hoşgörü

Tevazu

Ahlak, insanın iyi veya kötü olarak vasıflandırılmasına yol açan manevî nitelikleri, huyları ve bunların etkisiyle ortaya koyduğu iradeli davranışların tümünü ifade eder.

Tutum: Bir meseleye ya da davranışa karşı yaklaşım biçimi; tutulan yol veya sergilenen tavır.

Davranış: insanın iç ve dış etkilere karşı göstermiş olduğu bilinçli tepki, dışarıdan gözlemlenebilen tepkiler.

Ahlak, İslam dininin özünü oluşturan inanç ve ibadetlerle birlikte önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle İslam dininde güzel ahlaklı olmak bir Müslümanın en önemli görevlerindedir. Peygamberimiz de bu konuda “Müminlerin iman bakımından en üstünü, ahlakî en güzel olanıdır” buyurmuştur.

Bizler tıpkı peygamberimiz gibi güzel ahlakî temsil etmeli aynı zamanda güzel ahlak sahibi olmak için Allah’a dua etmeliyiz.

Peygamberimizden bir dua:

“Allah’ım! Beni güzel ahlaka eriştir, senden başka güzel ahlaka eriştirecek yoktur. Kötü ahlakî benden uzaklaştır, senden başka kötü ahlakî benden uzaklaştıracak yoktur.” (Müslim, müsafirun, 201.)

■ Vatanseverlik

Vatan bağımsız bir şekilde yaşanılan toprak parçasıdır. Vatanseverlik, ülkeyi iç ve dış tehditlere karşı korumayı ve ülkenin kalkınması için çalışmayı gerektiren bir eylemdir. Kişi, ülkesi adına faydalı bir şeyler yaptığında milletini en güzel şekilde temsil etmiş olur ve bu da onu gerçek vatansever yapar.

İslam dininde vatanını, bayrağını, namusunu vb. kutsal değerleri korumak farzdır.

Vatanımızın güzellikleri bize emanettir ve bunların korunması gereklidir .

Milli saraylar

Camiler

■ **Hoşgörü:** Anlayış, saygı, mazur görme, kabul etme, farklılıklara ve farklı görüşlere sınır koymama, farklılıklara olumsuz tepki göstermeme veya karşıt fikirlere dahi anlayış gösterme olarak ifade edilebilir.

✦ “Yumuşak huydan mahrum olan, bütün hayırlardan mahrum demektir,” (Hadis)

✦ “Hoş gör ki, hoş görülesin” (Hadis)

✦ Hz. Aişe'ye peygamberimizin ahlakı sorulduğunda şu cevabı vermiştir: “O, söz ve fiillerinde kaba biri değildi. Çarşıda pazarda bağırp çağırılmaz, kötülüğe kötülükle karşılık vermez buna karşılık affeder ve hoşgörülü davranırdı.”

Müsamaha: cömertlik etme, hoş görme, affedicilik anlamlarına gelir. Bir kimsenin hatasını düzeltme fırsatı vererek görmezden gelme anlamı da taşır.

■ **Tevazu:** Alçakgönüllü olma, kibirden ve böbürlenmeden uzak olma anlamlarına gelir. Tevazu sahibi kimse mütevazı olarak isimlendirilir.

✦ “Sana uyan müminlere alçak gönüllü davran.” (Şuara, 215. Ayet)

✦ “O kadar mütevazı olun ki kimse kimseye böbürlenmesin, kimse kimseye zulmetmesin.” (Hadis)

✦ “Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.” (Nisa, 36. Ayet)

■ **Adalet:** Doğruluk, eşitlik, hak ve hukuka uygunluk, herkese hak ettiğini vermek, hakkı olmayanlara el uzatmamak gibi anlamlara gelir.

Adalet, toplumun huzur ve mutluluğunu, insanların güven içinde yaşamasını sağlar. Adaletle önem verilmeyen toplumlarda insanlara eşit davranılmaz, bu da toplumda bazı sorunları beraberinde getirir. Adaletin gerçekleşmediği toplumlarda işlenen suçlar cezazsız kalır, masum insanlar kendisini güvende hissetmez. Ayrıca insanlar arasında çatışmalar, kavgalar ve toplum düzenini bozan durumlar görülür.

✦ “Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder. Hayasızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.” (Nahl, 90. Ayet)

✦ “Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutan, kendiniz, ana babanız ve akrabanız aleyhinde de olsa Allah için şahitlik eden kimseler olun.” (Nisa, 135. ayet)

✦ Peygamberimiz, suç işleyen önemli bir kadının cezalandırılmaması konusunda kendisine yapılan teklifi “Kızım Fatıma da olsa suç işleyen kişiye gereken cezayı veririm” diyerek reddetmiştir.

✦ Peygamberimiz aile içinde de adaletle önem verilmesini istemiş ve şöyle buyurmuştur:
“... Allah'tan korkun ve çocuklarınız arasında adaletli olun.”

■ **Dostluk;** İnsanları birbirine bağlayan, bireylerin birbirine yakınlaşmasına, acı ve tatlı günlerinde kenetlenmesine vesile olan çok önemli bir bağıdır. İslam'da insanların birbirini sevmesi, birbirine bağlı kalması oldukça ön plandadır nitekim Kur'an'da “Müminler ancak kardeşlerdir, öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin” ayeti yer alır.

✦ “Birinizden nefret etmeyin, birbirinize haset etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları kardeş olun. (Buhari, Edeb, 62)

✦ “Kardeşinle tartışmaya girme, onunla incitici biçimde şakalaşma ve ona yerine getirmeyeceğin sözü verme.” (Tirmizi, Birr, 58)

✦ “Mümin cana yakındır, insanlarla yakınlık kurmayan ve kendisiyle yakınlık kurulamayan kimsede hayır yoktur.” (Hadis)

✦ “Bir Müslümanın din kardeşine üç günden fazla küs durması, karşılaştıklarında birbirlerinden yüz çevirmeleri helal olmaz. Bunların en hayırlısı önce selam verendir.” (Hadis)

Dostluklar; karşılıklı samimiyete, sevgi, saygı ve güvene dayanır. Çıkar ilişkisine dayalı olarak kurulan dostluklar kalıcı olamaz.

■ **Dürüstlük:** İnsanın sözünde ve davranışlarında dosdoğru olması ve olduğu gibi davranmasıdır.

✦ “Öyleyse emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Beraberindeki tövbe edenler de dosdoğru olsunlar. Hak ve adalet ölçülerini aşmayın, şüphesiz o yaptıklarınızı hakkıyla görür.” (Hud,112. Ayet)

✦ “Doğruluğa yapışın çünkü doğruluk iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı olarak doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında Sıddık (dosdoğru kişi) olarak kaydedilir. Yalandan sakının çünkü yalan kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi, devamlı yalan söyleyip yalan peşinde koşarsa Allah katında kezzâb (yalancı) olarak kaydedilir. (Müslim, Birr, 105)

✦ “Dürüst ve güvenilir tüccar, ahirette peygamberler sıddıklar ve şehitlerle beraberdir.” (Hadis)

✦ “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın.” (Ahzab,70. Ayet)

✦ Dürüst bir insan; söz verdiğinde sözünde durur, her zaman doğruyu söyler, emanete hıyanet etmez, kimseye karşı haksızlıkta bulunmaz.

✦ İslam dini; yalandan, yalancı şahitlikten, emanete ihanetten, hileden, kötü zandan ve iftiradan uzak durmamızı emreder. Çünkü bu iş ve davranışlar dürüstlükten uzaktır.

■ **Öz Denetim ve Sabır:** İnsanın kendi davranışlarını kontrol ederek iradesine hakim olması, kişinin nefsinin her isteğine boyun eğmemesi demektir.

Öz denetime sahip bir kişi Allah'ın her şeyi gördüğünü ve bildiğini, meleklerin ise bütün davranışlarını kaydettiğini bilir. Bu nedenle anne babasına, akrabalarına ve çevresindekilere karşı sorumluluklarını yerine getirme gayretinde bulunur. Bu özelliğe sahip kişiler, hiç kimsenin görmediği yerde bile kötülük işlemekten sakınırlar.

✦ “Asıl pehlivan güreşte rakibini yenen değil öfkelenmediği zaman öfkesini yenendir .” (Müslim, Birr,107)

Öz denetimli bir insan:

- ✦ Bir engelle karşılaştığında pes etmez, azimle çalışır,
- ✦ Duygu ve isteklerini kontrol ederek iradesine sahip çıkabilir,
- ✦ Çevresine karşı sorumluluklarını bilerek hareket eder.

Sabır, hoşla gitmeyen bir olay veya insanı zorlayan bir durum karşısında kişinin dünya ve ahireti düşünerek dayanma kuvveti göstermesidir. Güçlükler karşısında metanetli olma, dayanma ve çözüm odaklı düşünmektir.

✦ “Kim sabrederse Allah ona dayanma gücü verir. Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha geniş bir ikram verilmemiştir.” (Hadis)

✦ “Ey iman edenler! Sabredin, sebât gösterin, sabır yarışında düşmanlarınızı geçin...”

- **Saygı ve Sevgi:** Saygı bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan duygudur. İslam'da saygı, yüce Allah'a ve onun yarattığı tüm canlılara karşı gösterilmesi gereken bir davranıştır.

Sevgi, insanı bir şeye ya da bir kimseye yakın ilgi göstermeye yönelten duygudur. Sevgi insanın yaratılış amaçlarından biridir. Bir Müslümana düşen görev, yüce Allah'ın yaratmış olduğu her canlıyı sevmektir.

“Yaratılanı severim, yaradandan ötürü.” (Yunus Emre)

✦ “Çünkü Allah, gönülleri kendisine saygı ve sevgiyle dopdolu olup buyruklarına karşı gelmekten sakınanlarla ve dâimâ iyilik edip işini güzel yapanlarla beraberdir.” (Nahl, 128.ayet)

✦ “İman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek manada iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız taktirde birbirinizi seveceğinize şeyi size haber vereyim mi? Aranızda selamı yayınız.” (Hadis)

✦ “Amellerin en faziletlisi Allah için sevmek ve Allah için buğzetmektir”

- **Sorumluluk:** Kişinin, kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sonuçlarından sorumlu tutulmasıdır. İnsan kendisine verilen akıl ve irade yeteneği sonucunda sorumlu tutulmuştur.

İnsanın öncelikli sorumluluğu Allah'a karşıdır. İnsan her şeyden önce Allah'ı tanımak ona iman ve ibadet etmekle yükümlüdür. Nitekim Allah, Kur'an'da “Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım” buyurmuştur. Ve yine başka bir ayette insanın akli ve iradesi ile yaptığı bütün işlerden sorumlu tutulduğu ifade edilmiştir.

✦ “Yaptıklarınızdan mutlaka sorguya çekileceksiniz.” (Nahl, 93. Ayet)

- **Yardımseverlik,** yüce dinimizde temel ahlaki ilkelerden biri olarak ifade edilir. Yardımseverlik insana özgü merhamet ve sevgi duygularını içeren güzel ahlaki davranışlardan biridir. Yüce Allah müslümanların yardımlaşma ve dayanışmaya önem vermesini ister. Kur'an'da “İyilik ve takva üzere yardımlaşın ama günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının çünkü Allahın cezası çok şiddetlidir” buyurmuştur.

✦ “Bir insan kardeşine yardım ettiği müddetce Allah da ona yardım eder.”

✦ “Onlar bollukta ve darlıkta Allah yolunda harcayanlar, öfkelerini yenenler, insanları affedenlerdir. Allah iyilik edenleri sever.” (Ali İmran, 134. ayet)

Îsar: Kişinin kendi ihtiyacı varken başkalarına yardımda bulunarak özverili davranması onları kendisine tercih ederek fedakarlık yapması demektir.

